सिकतानामुपधानं पृथक्पृथक् कथं समन्त्रकं स्यादिति पृच्छति मनो वाऽइत्युत्तरम् मन एव हि सर्वासां सिकतानां साधारणं यजुः तदिदं मनोरूपं यजुः सर्वाः सिकता अनुलक्ष्य विभवति प्रत्येकं व्याप्तुं शक्नोति ॥४०॥ शरोरस्य (शनोर) हि प्रकृतिमहदादिचतुर्विंशतितत्त्वात्मत्वात्तदुत्पन्नं (? शतितत्वात्मततदु°) रेतः पञ्चविंशम् ॥४३॥ सिकतानामपीष्टकावादितरेष्टकास्विव प्रसक्तं सादनं निषेधति न सादयतीति तया देवतयेति मन्त्रेण स्थापनं सादनात्तं न कर्तव्यम् ॥४४॥ आप्यायनवतोभ्याम् (!) । यत्सौमोभ्यामभिमर्शनमेष (न एष) एव सिकतोपधाने सूददोहाः ता अस्य सूददोहस इति मन्त्रकरणकमधिवदनम् ॥४५॥ अस्य लतारूपेण वर्तमानस्य सोमस्य द्युलोके उत्कृष्टं श्रवो नाम चन्द्रमा एवोच्यते । अमुष्मिन्स्वर्गलोके स खलु चन्द्रमाः एनं सोमममृतात्मना पीयमानः सन् श्रावयति प्राख्यापयति ॥४६॥१॥३॥

एवमाहवनीयदेशस्य संस्कारसमनन्तरं कर्तव्यं प्राकृतं प्रयोगजातमनुक्रामति प्रागुक्तमाग्निकसौमिकयोः कर्मणोर्व्यतिषङ्गं दर्शयितुम् आप्यायनवतोभ्यामित्यादिना । प्रत्येत्य उत्तरवेदिदेशात्प्राग्वंशं प्रत्यागत्य । अनन्तरमाग्निकस्य कर्मणः प्रवेशं दर्शयति अथैतामिति अथशब्दः प्रथमोपसदानन्तर्ये आनडुहे लोहिते चर्मणि एतां प्रथमां चितिं प्रथमचित्यर्थमिष्टकासमूहं समवशमयन्ति सम्यग्घृतावोक्षणेन तप्तानामिष्टकानां शमनं कुर्युः । लोमतः लोमप्रदेशे ॥१॥ गार्हपत्यचितेरङ्गेण पूर्वभागे महावेदिमध्ये । तत्तत्र प्रथमचितेः पर्याप्तमिष्टकासंघातं (संघंशं) अवशमयन्ति संशान्तोष्णयं (? सौणंत्यौष्णं) कुर्युः । अनतिक्रमणाय श्रैष्ठ्याय । न होति इष्टकाभ्योऽन्यत्पुरोडाशादिकं किमपि हविः आज्यकरणकेन (वघाघ्रकर°) प्रोक्षणेन संस्क्रियते उदकेनैव हि तस्य प्रोक्षणम् । चितेः पादसंस्पर्शविरहरूपानभ्यारोहणाय ॥२॥ अभ्यक्तमभितः सर्वत आज्येन सिक्तम् अभिघारितमुपरि घृतधारया संस्कृतम् ॥३॥ प्रथमचितिप्रोक्षणसमये द्वितीयतृतीयादिचित्यर्थानामिष्टकानां प्रोक्षणं विधित्सन्ब्रह्मवादिनां प्रश्नमवतारयति तदाङ्गरिति अस्योत्तरमाह अत्रास्मिन्समये सर्वासां चितीनां सम्बन्धिनीरिष्टकाः आज्येन दर्भाग्रैः प्रोक्षतीति यदस्ति एवमेव अनेनैव प्रकारेण खल्वस्य यजमानस्य एष सर्वः सप्तचितिकोऽग्निः प्रोक्षितो भवति एवमेव चर्माधिकरणं प्रण[यनमश्वसहितं प्रण]यनं चास्मादेव प्रोक्षणात्सिध्यति । उद्यङ्क्तीति चर्मणः इष्टका उद्गृह्णन्ति यजमानपरिचारकाः ॥४॥ अथाहवनीयदेशं प्रति नयनं विधित्सुस्तदर्थं होतारमुद्दिश्याध्वर्योः सम्प्रैषवचनं विधत्ते अथाहेति । बङ्गवचनात्तेनाग्निशब्देनाग्न्यवयवाश्चितयो विवक्षिताः आहवनीयदेशं प्रति प्राचीनं ह्रियमाणेभ्यः इष्टकारूपेभ्योऽग्न्यवयवेभ्यः हे होतरनुब्रूहि । सम्प्रैषानन्तरं प्रथमचित्यर्थानामिष्टकानां पूर्वस्यां दिशि हरणं विधित्सुस्तदाख्यायिकया स्तौति एतद्वै देवानिति एतत् एतस्मिन्समये । एतान् चितिरूपानग्नीन् ॥६॥ सम्प्रैषं व्याचष्टे । सप्तचित्यभिप्रायेण बङ्गवचनम् । यस्मादध्वर्युः इमा इष्टकाः प्रहरति पुरस्तादाहवनीयदेशं प्रापयति अतः प्राचीनं ह्रियन्तऽइति प्रह्रियमाणास्तेऽग्नय उच्यन्ते ॥७॥ तत्र होत्रा अनुवक्तव्यामृचमेकीयमतेनोपन्यस्य व्याचष्टे तद्वैकऽइति एके के चन ऋक्शाखाध्यायिनः । प्रावणेभिरिति पदस्यार्थमाह प्रायणरूपमिति प्रायणस्य प्रगमनकर्मप्रवृत्तेः प्रवणेभिरिति प्रशब्दोपेतं (यश°) पदं सूचकं रूपम् । कामवतीः कामशब्दोपेताः ॥८॥ त्रिस्त्रिवारमनूक्ताभ्यामाद्योत्तमाभ्यां सह । अनुवचनं कुर्वन्होता स्वयम-